

2022

Luontoselvitys Hevosniitty Sepänkylä



FM, biologi Carina Rönn
Kvarken Nature and Fishing
2022-09-14

LUONTOSelvitys, HEVOSNIITTY, SEPÄNKYLÄ, MUSTASAAREN KUNTA 2022

FM, biologi Carina Rönn

Sisällysluettelo

1. Tausta ja tavoitteet.....	2
2. Aineisto ja menetelmät	2
3. Alueen yleiskuvaus	3
4. Tulokset	4
4.1. Yleistä kasvillisuudesta ja alueen putkilokasveista.....	4
4.2. Suunnittelualan luonnonsuojelualueet	8
4.2.1 Natura 2000 ja muut suojelualueet.....	8
4.2.2. Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaiset suojellut luontotyytit	8
4.2.3. Vesilain (587/2011) ja metsälain (1093/1996) mukaiset kohteet.....	8
4.4. Lajit	8
4.4.1. Lepakko.....	8
4.4.2. Liito-orava	8
4.4.3. Linnusto	8
4.4.4. Viitasammakko	9
5. Maankäytön suosituksia.....	9
6. Lisäselvityksiä koskevia suosituksia	9
7. Kirjallisuus.....	10

Kvarken Nature and Fishing
Isolahdentie 7 as. 9
65230 Vaasa

1. Tausta ja tavoitteet

Mustasaaren kunnan toimeksiannosta toteutettiin Hevosniityn alueen luontoarvojen kartoitus Sepänkylän keskustan läheisyydessä kesällä 2022. Alueen pohjoisosan läpi rakennetaan virkistyspolku. Kartoitetun alueen pinta-ala on noin 2,5 ha. Kartoituksen tavoitteena on, että maankäytön suunnittelussa voidaan ottaa huomioon arvokkaat luontoalueet ja lajien säilyttämiselle tärkeät alueet. Kartoitustyö sisälsi alueen luontotyyppien, pesimälintujen, lepakoiden, liito-oravan, viitasammakon ja putkilokasvien kartoitukset.



Kartta 1. Selvitysalueen kartta. Karttaan merkitty vesistö on laskuoja.

2. Aineisto ja menetelmät

Luontoselvityksen toteutuksessa on noudatettu ympäristöviranomaisen määräyksiä (Sierla ym. 2004, Mäkelä & Salo 2021). Kartoitusalueelta selvitettiin luonnonsuojelulaissa (1996/1096, 29 §) tarkoitetut suojellut luontotyytit sekä vesilain 2 luvun 11 §:ssä suojellut pienvedet. Selvityksessä käytettiin vuodelta 2019 peräisin olevaa kansallista uhanalaisuusluokitusta (Hyvärinen ym. 2019).

Pesimälinnut kartoitettiin varhain aamulla (klo 04.00–10.00), jolloin linnut laulavat aktiivisimmin. Kartoitus toteutettiin siten, että kartoittaja käveli alueen halki 1.5.–15.6. välisenä aikana. Pesimälinnuista todettiin joko laulavia/reviiritietoisia koiraita tai havaittuja pareja. Muiden selvitysten yhteydessä todettiin myös havaittuja lintulajeja.

Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys tehtiin heinäkuussa ja elokuussa. Kasvien lajinimissä noudatettiin *Suuri Pohjolan kasvio* -teoksen (Mossberg ym. 2018) nimikkeistöä.

Lepakoiden kartoituksessa noudatettiin Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen (www.lepakko.fi) suosituksia. Kartoitustyö tapahtui kesäkuussa yöaikaan ultraääni-ilmaisimen (Pettersson Ultrasound Detector D 240) avulla siten, että kartoittaja käveli alueen läpi. Kartoitustyö aloitettiin noin puoli tuntia auringonlaskun jälkeen ja toteutettiin ainoastaan suotuisalla säällä (heikko tuuli, lämpötila yli +6 °C).

Alue koostuu avoimesta maastosta, jossa on pensaikkoa ja yksittäisiä puita. Näin ollen alue ei sovellu liito-oravalle. Aiemmissa selvityksissä ei myöskään ole havaittu liito-oravaa, minkä takia lajia ei ole kartoitettu tässä selvityksessä.

Viitasammakon esiintyminen kartoitettiin toukokuussa kuulostelemalla kutevia sammakoita sopivista ympäristöistä. Kartoitus tehtiin illalla klo 20.00 jälkeen.

Maastotöistä ja raportin laadinnasta vastasi biologi Carina Rönn. Selvityksessä käytetty kartta-aineisto saatiin tilaajalta.

3. Alueen yleiskuvaus

Kartoitusalue sijaitsee Sepänkylän keskustan läheisyydessä. Alue on vanhaa niittymaata, jossa kasvaa pensaikkoa ja alikasvosta. Yksittäisiä suuria puita tavataan pitkin laskuojaa ja Sepänkyläntien reunaa kohti. Alueen läpi virtaa laskuoja ja joitain pienempiä pelto-ojia. Kartta 1 esittää kartoitetun alueen laajuuden. Alue rajoittuu Sepänkyläntiehen ja Niittylähteentiehen ja se on asutuksen ympäröimä.



Kuva 1. Sepänkylän keskustan läheisyydessä sijaitseva Hevosniityn alue, joka on nimensä mukaisesti niitty, jossa on aiemmin pidetty hevosia.

4. Tulokset

4.1. Yleistä kasvillisuudesta ja alueen putkilokasveista

Sepänkyläntietä lähempänä olevaa aluetta hallitsevat korkeat ruohovartiset kasvit, kuten maitohorsma, nokkoset, mesiangervo, pujo ja ohdakkeet. Toinen, asutusta lähempänä oleva puolisko on ruohoisempi, ja siellä kasvaa nurmipuntarpäättä ja koiranputkea. Niityllä kasvaa pieniä haapapuun ja pajukasvien taimia. Jotta alue ei jälleen kasvaisi umpeen vesakkoa, suositellaan niityn niittämistä kerran kesässä.

Alueen läpi valuvassa pelto-ojassa kasvaa tiheä sorsimokanta, mutta alueella tavataan myös vihvilää ja saraa. Pensaikko ympäröi osaa ojasta (Kuva 2). Laskuojan reunaa pitkin kasvaa pensaikkoa sekä joitain suurempia puita, kuten kuusia, mäntyjä ja koivuja. Laskuoja on leveä ja sisältää enemmän vettä. Sen kasvillisuus koostuu mm. suovehkasta, keltakurjenmiekasta, sarasta, järvikortteesta, osmankäämistä ja palpakosta. Pajua ja tuomikkoa kasvaa myös muiden ojien varsilla sekä siellä täällä niityllä (Kuvat 3–5).



Kuva 2. Alueen läpi valuva pelto-oja on kapea, ja ojassa kasvaa tiheä sorsimokanta.

Sepänkyläntien varrella kukkii aikaisin keväällä keltavuokko, ja hieman kauempana samalla alueella kasvaa myös jättipalsami (Kuva 3). Jättipalsami luokitellaan haitalliseksi vieraslajiksi ja se pitäisi poistaa.



Kuva 3. Sepänkyläntien varrella kukkii keltavuokko keltaisella merkityn viivan kohdalla. Jättipalsamin kasvupaikka on merkitty ristillä.

Alueen reunamilla sekä laskuojan varrella kasvaa puita. Sepänkyläntien linja-autopysäkin läheisellä kivikkoisella tontilla kasvaa joitain vanhempia koivuja ja pihlajia (Kuva 3). Alueella on joitain kivikkoisia osia, pääasiassa alueilla, joissa kasvaa suurempia puita. Muilta osin niitty on kivetön.



Kuva 4. Hevosniitty Sepänkyläntien varrella.



Kuva 5. Näkymä Niittylähteentieltä. Taustalla on lasku-ojan varrella kasvavaa pensaikkoo ja muutama yksittäinen, suuri puu.

Kartoitusalueella on havaittu Taulukossa 1 luetellut putkilokasvit. Alueella ei ole tavattu harvinaisia tai uhanalaisia putkilokasvilajeja. Alueelta on löydetty yksi haitallinen vieraslaji, jättipalsami. Keltavuokko on seuduillamme epätavallinen, mutta se ei ole Suomessa rauhoitettu laji.

Taulukko 1. Alueen putkilokasvit

Laji	Tieteellinen nimi
Vaahtera	<i>Acer platanooides</i>
Siankärsämö	<i>Achillea millefolium</i>
Ojakärsämö	<i>Achillea ptarmica</i>
Nurmirölli	<i>Agrostis capillaris</i>
Nurmipuntarpää	<i>Alopecurus pratensis</i>
Keltavuokko	<i>Anemone ranunculoides</i>
Karhunputki	<i>Angelica sylvestris</i>
Koiranputki	<i>Anthriscus sylvestris</i>
Pujo	<i>Artemisia vulgaris</i>
Koivu	<i>Betula ssp.</i>
Viitakastikka	<i>Calamagrostis canescens</i>
Vehka	<i>Calla palustris</i>
Kissankello	<i>Campanula rotundifolia</i>
Viiltosara	<i>Carex acuta</i>
Maitohorsma	<i>Chamaenerion angustifolium</i>
Pelto-ohdake	<i>Cirsium arvense</i>
Huopaohdake	<i>Cirsium heterophyllum</i>
Nurmialuha	<i>Deschampsia cespitosa</i>
Niittyjuola	<i>Elytrigia repens</i>
Suohorsma	<i>Epilobium palustre</i>
Peltokorte	<i>Equisetum arvense</i>

Järvikorte	<i>Equisetum fluviatile</i>
Mesiangervo	<i>Filipendula ulmaria</i>
Kirjopillike	<i>Galeopsis speciosa</i>
Karhepillike	<i>Galeopsis tetrahit</i>
Ojakellukka	<i>Geum rivale</i>
Ojasorsimo	<i>Glyceria fluitans</i>
Metsäimarre	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>
Ukonputki	<i>Heracleum ssp sibiricum</i>
Jättipalsami	<i>Impatiens glandulifera</i>
Keltakurjenmiekka	<i>Iris pseudacorus</i>
Jouhivihvilä	<i>Juncus filiformis</i>
Niittynätkelmä	<i>Lathyrus pratensis</i>
Keltakannusruoho	<i>Linaria vulgaris</i>
Kevätpiippo	<i>Luzula pilosa</i>
Rantayrtti	<i>Lycopus europaeus</i>
Terttualpi	<i>Lysimachia thyrsiflora</i>
Ranta-alpi	<i>Lysimachia vulgaris</i>
Käenkaali	<i>Oxalis acetosella</i>
Kuusi	<i>Picea abies</i>
Mänty	<i>Pinus silvestris</i>
Niittynurmikka	<i>Poa pratensis</i>
Karheanurmikka	<i>Poa trivialis</i>
Haapa	<i>Populus tremula</i>
Tuomi	<i>Prunus padus</i>
Niittyleinikki	<i>Ranunculus acris</i>
Kevätleinikit	<i>Ranunculus auricomus</i>
Rönsyleinikki	<i>Ranunculus repens</i>
Mesimarja	<i>Rubus articus</i>
Vadelma	<i>Rubus idaeus</i>
Niittysuolaheinä	<i>Rumex acetosa</i>
Hierakka	<i>Rumex sp</i>
Pajut	<i>Salix spp</i>
Terttuselja	<i>Sambucus racemosa</i>
Nurmiraiheinä	<i>Schedonorus pratensis</i>
Puna-ailakki	<i>Silene dioica</i>
Kultapiisku	<i>Solidago virgaurea</i>
Pihjala	<i>Sorbus aucuparia</i>
Palpakot	<i>Sparganium sp.</i>
Heinätahtimö	<i>Stellaria graminea</i>
Pietaryrtti	<i>Tanacetum vulgare</i>
Voikukat	<i>Taraxacum sp.</i>
Metsätähti	<i>Trientalis europaea</i>
Leskenlehti	<i>Tussilago farfara</i>
Leveä osmankäämi	<i>Typha latifolia</i>
Nokkonen	<i>Urtica dioica</i>
Nurmitädyke	<i>Veronica chamaedrys</i>
Hiirenvirna	<i>Vicia cracca</i>
Aitovirna	<i>Vicia sepium</i>

4.2. Suunnittelualueen luonnonsuojelualueet

4.2.1 Natura 2000 ja muut suojelualueet

Luontoselvitysalueella ei ole Natura 2000 -suojelualueita tai muita luonnonsuojelualueita.

4.2.2. Luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaiset suojellut luontotyytit

Luontoselvityksessä ei löytynyt luonnonsuojelulain 29 §:n piiriin kuuluvia luontotyyttejä.

4.2.3. Vesilain (587/2011) ja metsälain (1093/1996) mukaiset kohteet

Alueelta ei ole löytynyt vesilain (587/2011) 2 luvun 11 §:n tai metsälain (1093/1996) mukaisia kohteita.

4.4. Lajit

4.4.1. Lepakko

Kaikki Suomessa tavattavat lepakkolajit on lueteltu EU:n luontodirektiivin liitteessä IV, ja lajit on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla. Luonnonsuojelulaki velvoittaa suojelemaan lajien lisääntymis- ja levähdysalueet, minkä lisäksi näiden alueiden heikentäminen on kiellettyä.

Tavallisimpia lepakkolajejamme ovat pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), viiksisiippa (*Myotis mustacinus*) ja isoviiksisiippa (*Myotis brandtii*). Viiksisiipan ja isoviiksisiipan erottaminen toisistaan on erittäin hankalaa, minkä takia ne ilmoitetaan yhtenä ryhmänä, iso/viiksisiippana (*Myotis sp.*).

Lepakkoa ei tavallisesti tavata avoimilla niityillä. Alueella ei ole havaittu lepakkolajeja.

4.4.2. Liito-orava

Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin, ja se on suojeltu myös luonnonsuojelulain nojalla. Liito-orava on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi kansallisessa *Punaisessa kirjassa* (Hyvärinen ym. 2019). Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Liito-orava elää kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa kasvaa paikoitellen lehtipuita, erityisesti järeitä haapoja. Metsän on oltava monikerroksista, ei liian harvaa ja siellä tulee kasvaa suuria vanhoja kuusia. Liito-orava välttää mäntytaimikoita ja nuorta metsää. Laji hyödyntää ravinnonlähteenä etenkin lehtipuita, mutta talvisaikaan sen ruokavalioon kuuluvat myös havupuiden hedekukat.

Alueella ei ole liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä.

4.4.3. Linnusto

Alueella havaittiin yhteensä kolme alueella todennäköisesti pesivää lintulajia (Taulukko 2). Kartoitusalueella liikkuvia, viereisillä alueilla todettuja muita lintulajeja ovat talitiainen, sinitiainen, pajulintu, räkättirastas ja pikkuvarpunen. Pikkuvarpunen, pajulintu ja talitiainen pesivät alueen lounaisosan reunalla olevan pienen punaisen tuvan läheisyydessä.

Alueen linnusto on erittäin niukkaa. Tavatut lintulajit ovat tavallisia lajeja, jotka ovat tyyppillisiä avoimille ja pensaikkosille ruohomaille.

Taulukko 2. Alueella todennäköisesti pesivät linnut. Uhanalaisuus IUCN-luokituksen mukaan on CR = äärimmäisen uhanalaiset, EN = erittäin uhanalaiset, VU = vaarantuneet, NT = silmälläpidettävät. Lajeista, jotka eivät ole uhanalaisia, käytetään merkintää LC = elinvoimaiset. Di-I tarkoittaa EU:n lintudirektiivin liitteen I mukaista lintulajia. LSA = luonnosuojeluasetus liite 4 ja luonnonsuojelulaki 47 §.

Lintulaji	Tieteellinen nimi	Di-I	Uhanalaisuus	LSA	Parimäärä
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>				1
Hernekerttunen	<i>Sylvia curruca</i>				1
Pensaskerttunen	<i>Sylvia communis</i>				1

4.4.4. Viitasammakko

Viitasammakkoa (*Rana arvalis*) tavataan kaikkialla Suomessa pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta. Laji on lisätty EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan on kiellettyä hävittää ja heikentää sellaisia paikkoja, joita luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaiset lajit käyttävät lisääntymis- ja levähdyspaikkoinaan.

Viitasammakko kutee seisovassa ja lievästi happamassa vedessä. Elinympäristöään valitessaan se suosii kosteita metsämaita, mieluiten lehtimetsiä ja kosteita hetteikköjä, mutta lajia esiintyy myös kosteilla niityillä ja laitumilla.

Laskuojassa on juoksevaa vettä, vaikkakin todennäköisesti liian vähän viitasammakon houkuttelemiseksi. Alueella ei ole tavattu kutevia viitasammakoita.

5. Maankäytön suosituksia

Alue, jossa kasvaa keltavuokkoa, voidaan huomioida suunnittelussa. Alueelta ei muutoin ole rajattu kohteita, joissa ympäristönäkökulmat on otettava huomioon maankäytön suunnittelussa.

6. Lisäselvityksiä koskevia suosituksia

Tällä hetkellä ei ole muuta lisäselvitystarvetta.

7. Kirjallisuus

Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen moniste 24, Oulu

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Mossberg, B., Stenberg, L., & S. Ericsson. Suuri Pohjolan kasvio 2018. Wahlström & Widstrand.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021

Nieminen, M. & Ahola, A. 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. Lepakot) esittelyt. Suomen ympäristökeskus. Suomen ympäristö 1/2017.

Raunio, A., Anttila, S., Kokko, A. & Mäkelä, K. 2013. Luontotyyppisuojelelun nykytilanne ja kehittämistarpeet. Lakisääteiset turvaamiskeinot. Suomen ympäristö 5/2013

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen hankesuunnittelussa. – Suomen ympäristö -sarja 742

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen ympäristökeskus, Ympäristöopas-sarja 109, Helsinki.

Yrjölä, R., Tanskanen, A., Hyytiäinen, R., Salomäki, P. & T. Virtanen. 2014: Mustasaaren Sepänkylän osayleiskaava-alueen luontoselvitykset 2014. Inventointiraportti 17.4.2014. Ympäristötutkimus Yrjölä